

Максименко О.В.

студентка 2 курсу

Науковий керівник:

Щипанова О. О., к.ю.н., доцент

Запорізький національний університет

ПРАВО НА ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ: ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ

Індивідуальність є не лише основоположною ознакою особистості, але й одним з основних особистих немайнових благ людини. Право на індивідуальність є галузевим розвитком конституційного положення статті 23 Основного закону, за яким гарантується, що кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, в якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості. Актуальність даної теми полягає у тому, що фізична особа є найвищою соціальною цінністю, тому визнання, дотримання, охорона і захист її права на індивідуальність є важливим не тільки для формування особистості конкретної людини, а й для суспільства в цілому, для збереження різноманітності етнічного середовища в Україні.

Всі фізичні особи в чомусь схожі один на одного, проте кожна несе в собі щось, що робить її унікальною, винятковою, тобто людиною, що володіє індивідуальністю. Відповідно до ч.1 ст.300 ЦК України фізична особа має право на індивідуальність. Окрім того, норма ч.2 ст. 300 ЦК України закріплює право фізичної особи на збереження своєї національної, культурної, релігійної, мовної самобутності. Поняття «індивідуальність», як одне з фундаментальних прав фізичної особи, в ст.300 ЦК України не розкривається, проте воно міститься у юридичній літературі. Під поняттям «індивідуальність» в доктрині розуміється особисте немайнове благо фізичної особи, яке являє собою сукупність психічних властивостей, характерних рис і досвіду кожної особистості, що відрізняють її від інших індивідуумів. Г.М. Гак, І.С. Кон, В.П. Тугарінов розуміють під індивідуальністю одиничність, неповторність, унікальність людини при її порівнянні з іншими людьми. І.І. Резвицький же стверджує, що зведення її тільки до неповторності, унікальності значно збіднює науковий аналіз феномена. У той же час не можна заперечувати, що індивідуальність формується не тільки під впливом генетично зумовлених властивостей, а й соціального буття фізичної особи. С.Л. Рубінштейн писав, що людина є індивідуальність в силу наявності у неї особливих, одиничних, неповторних властивостей.

Право на індивідуальність являє собою закріплену нормами цивільного права міру можливої поведінки фізичної особи, яка передбачає гарантовану можливість вільно, на власний розсуд визначати свою поведінку у сфері приватного життя, а саме: створювати, володіти, змінювати,

використовувати свою індивідуальність, а також вимагати захисту у разі будь-якого порушення цього права. Зміст особистого немайнового права складає можливість фізичної особи вільно, на власний розсуд визначати свою поведінку у сфері свого приватного життя а саме: право володіти індивідуальністю, її використовувати, змінювати та вимагати захисту у разі будь-якого порушення даного права (ст.271 ЦК України).

Право володіти індивідуальністю, тобто бути визнаним носієм цього особистого немайнового блага проявляється у : а) зовнішньому вигляді фізичної особи (зовнішність, фігура, фізичні дані, одяг, зачіска, прикраси тощо); б) її голосі (звуки, що відтворюються у формі слів, мелодій, тембрі голосу тощо) і мовленні (як система звукових знаків з усіма своїми особливостями, наприклад, заїкання, слова-паразити, сміх тощо); в) манері поведінки (поводження у стосунках з іншими особами та особливості у ставленні до речей, наявність моральних принципів, звичок та інших особливостей характеру); г) інтелектуальному, культурному та освітньому рівні (вміння спілкуватись, знання правил гречності, дотепність, кмітливість, хист тощо); д) інших характерних ознаках, які відрізняють фізичну особу серед інших.

Право використовувати власну індивідуальність, тобто обирати будь-яку з можливих форм та способів прояву своєї індивідуальності, може проявлятися зокрема у приналежності до певної субкультури, нетрадиційних релігійних вірувань, в об'єднаннях за інтересами тощо. Актори, моделі, артисти та співаки використовують свої індивідуальні особливості (манеру поведінки, зовнішність, голос) з метою набуття певних матеріальних благ чи задоволення інших інтересів. Проте, це право може зазнавати певних обмежень, які встановлюються як Конституцією України (ст.23), так і нормами ЦК України (ст.13, ч.2 ст.300 ЦК). Окремі прояви індивідуальності можуть обмежуватися за певними критеріями (місцем, часом, специфікою діяльності тощо).

Право створювати та змінювати свою індивідуальність, тобто можливість самостійно визначати її обсяг та зміст, проявляється шляхом зміни як природних (зміна статі, пластичні операції, нарощування волоссяного покриву тощо), так і набутих (зміна іміджу, нанесення татуювань тощо) особливостей фізичної особи.

Право вимагати захисту у разі будь-якого порушення права на індивідуальність – це можливість вимагати захисту у випадках, коли створюються перешкоди у реалізації цього права або коли вчиняються дії, якими порушується дане право. Відповідно до ст.275 ЦК України для захисту права на індивідуальність, можливо застосовувати як загальні способи захисту прав, передбачені главою 3 ЦК України (припинення дій, які порушують право, здійснення дій, спрямованих на відновлення порушеного права), так і спеціальні способи захисту (ст.ст.276-278 ЦК України). Також, згідно ст.280 ЦК України у разі якщо фізичній особі внаслідок порушення її особистого немайнового права завдано майнової та (або) моральної шкоди, ця шкода підлягає відшкодуванню.

Отже, виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок, що індивідуальність – це немайнове благо фізичної особи, яке являє собою сукупність психічних властивостей, характерних рис і досвіду кожної особистості, що відрізняють її від інших індивідумів. Вважаємо, що доцільним було б закріпити дане визначення у ст.300 ЦК України саме у такому формулюванні. Зміст права на індивідуальність складається з гарантованої можливості фізичної особи вільно, на власний розсуд визначати свою поведінку у сфері приватного життя, а саме: створювати, володіти, змінювати, використовувати свою індивідуальність, а також вимагати захисту у разі будь-якого порушення цього права. Право на індивідуальність як одне з невід’ємних, природжених прав, наділяє особу здатністю створювати та перетворювати себе та навколишній світ на засадах Розуму, Добра і Краси. Кожна фізична особа має право на власну індивідуальність, яка і робить її унікальною, а відтак – цінною вже тому, що вона – Людина.

Мосьяк О.І.

студентка 3 курсу
юридичного факультету
Запорізького національного
університету
Науковий керівник:
ст. викладач, магістр права
Борщевська А.Е.

ОСКАРЖЕННЯ ДІЙ НОТАРІУСА ДО СУДУ

Нотаріус у своїй практичній діяльності може бути безпосереднім учасником цивільно-процесуальних відносин. Але у кожному конкретному випадку така участь може бути різною, в залежності від цивільної справи, до якої він залучається. Так, наприклад, можна виділити дві форми участі нотаріуса.

Якщо в законі існує норма, значить є випадки, коли вона необхідна для застосування. Не виключення є Закон України “Про нотаріат”, який містить спеціальну норма – ст.50, яка регламентує, що “нотаріальна дія або відмова у її вчиненні, нотаріальний акт оскаржуються до суду”. Таким чином саме такою можна виділити першу форму участі нотаріуса у цивільному процесі. Друга форма є більш широкою, оскільки нею охоплюються всі інші випадки участі нотаріуса у процесі, крім випадку участі в якості свідка, оскільки це прямо забороняє закон, а саме, ЦПК України у ст.51 містить положення згідно з яким “не підлягають допиту як свідки особи, які за законом зобов’язані зберігати в таємниці відомості, що були довірені їм у зв’язку з їхнім службовим чи професійним становищем”.